ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XVIII. Ч. 11 (207)

ЛИСТОПАД 1971

Від Зенона **Вацлавова** з Балтимору, Мд., отримали ми такого листа: Слава Ісусу Христу! Дорога „Веселко"! Посилаю передплату на 1971-ий рік. Також посилаю свого листа й віршики. Мама заохочує мене писати вірші й оповідання. Мені вже одинадцять років. У день уродин мама подарувала мені гарний зошит на вірші.

Дякую Тобі за вміщення маминого вірша у березневому числі. Це число з „Привітом бабусі" є мені дорогою пам'яткою від мами і від Тебе, „Веселко". Щиро вітаю Тебе й бажаю успіху серед українських дітей.

Остаюсь з глибокою вдячністю й пошаною до Пана Редактора.

Зенон Вацлавів
з батьками й братами

КУТИК ЮНИХ АВТОРІВ

ВЖЕ ПРОМИНУЛИ ВАКАЦІЇ

Вже проминули літні вакації.
Люди вертаються знову до праці.

Діти побули влітi на волі.
Тепер будуть пильно вчитися в школі.

На друге літо, як спеки настануть,
В табір я поїду разом із братами.

Більше не лишусь без братіків дома,
Бо в хаті скучно гратись самому.

Коли б я подружки „Веселки" не мав,
То вдома був би дуже нудьгував.

Зенон Вацлавів, 11 років
Балтімор

Відповідь Редакції: Дорогий Зеню! Дякуємо за відновлення передплати, за гарного листа й вірші. Пришли нам свої оповідання. Подякуй Матусі за те, що заохочує Тебе писати й що подарувала Тобі зошит на вірші. Приємно нам, що вміщений у „Веселці" вірш Твоєї Матусі став для тебе дорогою пам'яткою. Дякуємо за привіт і вітаємо щиро Тебе й Твою Рідню!

Розгадки загадок і розв'язки розваг за жовтень ц. р. будуть поміщені в грудневу числі „Веселки".

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of August 12, 1970: Section 3685. Title 39. United States Code).

1. Title of publication: ---- VESELKA (THE RAINBOW)
2. Date of filing: ------------------- September 22, 1971
3. Frequency of issue: -------- Monthly, except June to September Bi-Monthly.
4. Location of known office of publication: 81-83 Grand Street, Jersey City, Hudson County, New Jersey 07302.
5. Location of the headquarters or general business offices of the publishers (not printers): 81-83 Grand Street, Jersey City, Hudson County, New Jersey 07302.
6. Names and addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor: Publisher — The Ukrainian National Association, Inc., A Fraternal Benefit Society, 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07302; Editor: Anthony Dragan, 5 Bentley Avenue, Jersey City, N.J. 07304; Manager editor: Anthony Dragan, 5 Bentley Avenue, Jersey City, N.J. 07304.
7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given): ------------------------- None.
8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities: -------- None.
9. For optional completion by publishers mailing at the regular rates (Section 132.121, Postal Service Manual).

39 U.S.C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been entitled to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rates provided under this subsection unless he files annually with the Postal Service a written request for permission to mail matter at such rates."

In accordance with the provisions of this statue, I hereby request permission to mail the publication named in Item 1 at the reduced postage rates presently authorized by 39 U.S.C. 3626. Signed: Anthony Dragan, editor-in-chief.

10. For completion by nonprofit organizations authorized to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual): The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes have not changed during preceding 12 months.

11. Extent and nature of circulation:	Average No. copies each issue during preceding 12 months	Actual number of copies of single issue published nearest to filing data.
A. Total No. copies printed (Net Press Run) --	3,400	3,400
B. Paid circulation:		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales --------------	200	200
2. Mail subscriptions --------------------	2,400	2,400
C. Total paid circulation --------------------	2,600	2,600
D. Free distribution by mail, carrier or other means:		
1. Samples, complimentary, and other free copies: ------------------------------	300	300
2. Copies distributed to news agens, but not sold: ------------------------------	—	—
E. Total distribution (Sum of C and D) ------	2,900	2,900
F. Office use, left-overs, unaccounted, spoiled after printing: --------------------------	500	500
G. Total (Sum of E & F—should equal net press run shown in A): ----------------------	3,400	3,400

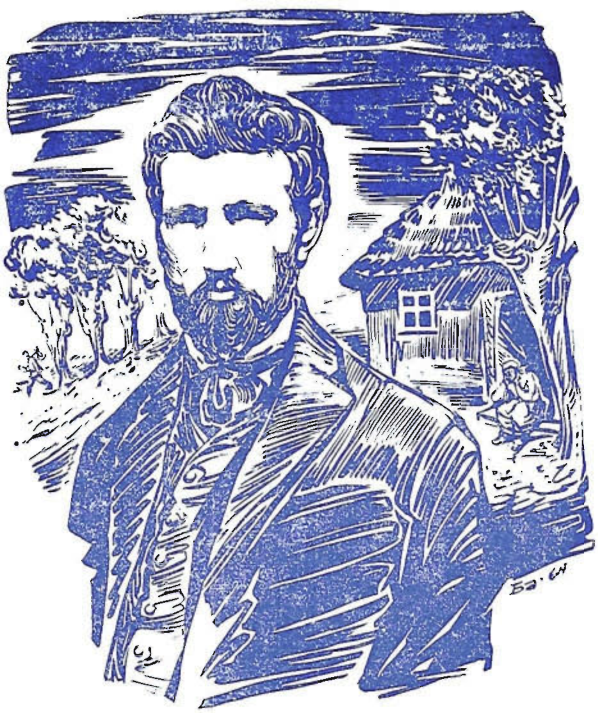
I certify that the statements made by me above are correct and complete. ANTHONY DRAGAN, Editor.

Ілюстрація на обкладинці:
Едвард Козак — До школи осінньою порою

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрації Василя БАЛЯСА

ВАСИЛЬКО З РУСОВА

Стукнули двері, і дитячі черевичата зачалапали по підлозі. То Василько прибіг зі школи.

Була тиха осінь, і вітер ледь-ледь шелестів сухим листям кукурудзи, що росла на ланах між Снятином і Русовим. Снятин — містечко в Україні, і тут десятирічний Василько ходить до школи. Русів — село, де Василько народився і якого ніколи не може забути. Він так любить свою маму, тата, рідню та сільські хатки між вербами, що ніби там залишив своє серце.

Кинув книжки на стіл і знову вискочив за поріг. Сьогодні йому дуже спішно. Навіть не подивився, що господиня наливає йому в миску запашного борщу — зник з кімнати, мов вітром звіяний. Він біжить до середини містечка, на базар. Сьогодні в Снятині торговий день і з сіл приїжджає багато людей.

Вчора й позавчора в цю пору Василько сидів, мов горобець, на найвищій яблуні в садку і тужливо споглядав в сторону свого рідного Русова.

— Село моє любе та ще мамине й татове! Чому ти в долині, чому тебе не видно? Ти не знаєш, як я баную за тобою, як мені тут сумно та й жаль!.. Пришли мені маму, бо хоч тут людей багато, а я таки сам... Хто ж мене по голові погладить, як не вона?

Невидний за ланами кукурудзи Русів мовчав. Але маму таки прислав. Бистре око малого хлопчини вже нагляділо її, найкращу й наймилішу, серед юрби молодиць, серед возів і торгової метушні.

— Неню моя!

Цілував маму в руку, а вона пригортала його до себе й питалася, чи що в нього не болить, чи не голодує, і чому в його школі стоять бочки з оселедцями.

Василько хоч-не-хоч сміявся: ні, то не бочки, то його найближчий сусід у лавці, жидок Тавбер, приносить собі до школи оселедці на друге снідання.

Потім мама глянула на синову віддуту пазуху і стала добувати відти яблука, обарінки й куски цукру.

— Хлопче, де це ти набрав? Чи не рушив чужого?

Ой, неня самі не вірять у те, що говорять! Семена Стефаника, такого годного ґазди син, та щоб чуже рушити посмів? Та це йому надавали якісь добрі молодиці, як біг поміж возами.

— Ой, яке бідне та сумне, відай сирота! На, небоже, це за мого Йванка або Андрійка... — казали.

Мама гірко всміхнулася, мов осіннє сонце крізь мряку, і похитала головою.

— А чи ти знаєш, мій школярику, що за кожний обарінок та й за кожне яблучко треба молитву говорити?

— А чому? — допитувався.

— Бо ґаздині тобі милостиню дали, ніби ти дитина без роду... Чого ж ти так скривився, мов середа на п'ятницю?

— Бо мені за Русовом банно! За вами, за дедем, за родиною... — І дві великі блискучі сльози заповнили по вінця Васильковi зажурені очі.

— Не будь дурненький, сину, не піддавайся тузі! — навчала мама. — Побудеш тут довше, звикнеш. Аби ти лише книжки брався, то все буде гаразд. Як скінчиш школу в Снятині, дамо тебе до Коломиї, а потім, може, і до Львова або Відня. Дедьо хочуть, щоб ти вийшов на вченого чоловіка, щоб усім нашим людям помагав, ґаздів чужинцям кривдити не давав.

Мама сіла на возі, розчісувала синові кучерики та й розповідала, що дедьо зорали вже всі стерні, що Марійка пасе корови, а Юрко із коробок з-під сірників майструє возики і збирається ними їхати аж до Снятина, до Василька в гостину.

Прийшов тато в киптарі і в сорочці поверх білих штанів, сердився, що пшениця подешевшала, а за окуття до воза купці багато грошей прав-

лять; чомусь бив пужалном по полудрабку, а потім звернув погляд на Василька, і в його очах засвітилося щось тепле й ласкаве. Але лице не всміхалося й уста якось твердо вимовляли:

— А як там твоя наука? Ще вух у школі не пообривали? Вчися, хлопче, бо що ми всі варті без науки?

Василько знав, що тато говорять правду. Хто тата слухає, то так, мов би самого Бога слухав.

І вчився Василько, тугу свою за рідним селом наукою гасив, бо знав, що всі чекають, що з нього буде. Адже він має ґаздів і ґаздинь, таких самих, як його тато й мама, від злих чужих людей обороняти. Він і такі, як він, мають за увесь рідний нарід заступатись, дорогу йому до Правди показувати.

***

Минали роки. З малого Василька став славний письменник. Вся Україна заговорила про Василя Стефаника. Хто вмів краще від нього розповісти про ґаздів-селян, про їх найпотаємніші думки й почуття, смутки й радощі? Одні боролися з твердою долею на рідній, окраденій ворогами землі, другі виїжджали за море шукати на чужині кращого життя, треті брали в руки зброю і йшли у вогонь здобувати волю Україні.

Усіх їх описав Василь Стефаник у своїх творах.

Не забував він і про дітей, змальовував їх посвоєму короткими, майстерними словами, провіщав, що, як виростуть, стануть господарями на власній вільній землі. І всі вірять, що це колись станеться.

Василь Стефаник уважав себе „малим наслідником" великого поета Івана Франка. Стефаника цінив і поважав митрополит Андрей Шептицький. Приїжджаючи до Львова, Стефаник насамперед ішов до митрополичої палати на горі св. Юра відвідати славного Владику.

Побувавши замолоду по світі, в Коломиї, Дрогобичі, Кракові та Відні, Стефаник вернувся жити до рідного села, яке так дуже любив. Тут написав

свої найкращі твори. Тут і помер 7 грудня 1936 року, проживши 65 років. Казав себе похоронити поруч своєї мами Оксани, про яку написав: „Донині в мене іншої любови нема, як до матері". Він вірив, що його понад усе улюблена мама не вмерла, як усі інші люди — її взяла до себе „Божа Мати з образів".

Минає 35 років від його смерти. Але душа заслуженого й вірного сина України, Василя Стефаника, живе в його творах. Як виростете, любі діти, прочитайте їх. Стефаник покладав на вас велику надію. Він устами діда Гриця в оповіданні „Роса" сказав про вас:

„Вони в мене чемні, най їх Бог благословить з їх надіями. Вони хотять нового — на те вони й молоді".

Пояснення-словничок: **б а н у в а т и — в говірці Гуцульщина й Покуття значить тужити, скучати; о б а р і н о к — бублик; г о д н и й — чесний, поважний; в і д а й — мабуть, здається; д є д ь о — тато, батенько; с т е р н я — поле з залишками стеблин після зжатого збіжжя; п у ж а л н о — дерев'яний прут від батога; п о л у д р а б о к — драбина в возі.**

Плаче жовтий ліс листками,
Плаче хмаронька дощем,
Зайченя мале, без мами
Змокло бідне під кущем.

В полі вихри тужно грають
Пісня їх, мов ніч сумна —
Тільки діти не скучають,
Про весну казки читають,
В них у серці все весна.

Володимир МАЦЬКІВ

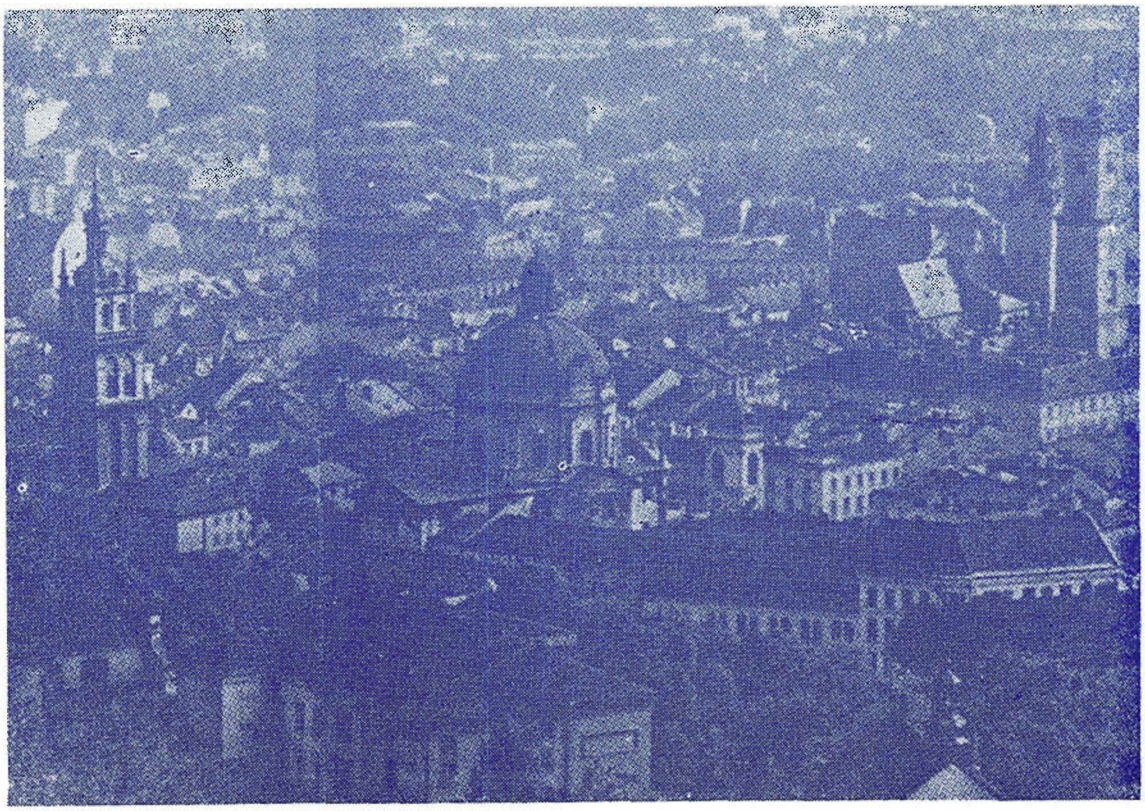
ОДИН ДЕНЬ У ДОВОЄННОМУ ЛЬВОВІ

Спогад з 1939 року

Хлопці дуже зраділи, коли вчитель сказав:

— У половині листопада поїдемо до Львова побачити місто та його важливіші українські пам'ятки. Я подбаю про залізничні квитки.

Хлопці нетерпеливо очікували тієї небуденної прогулянки. Врешті настав бажаний день. Учитель сказав учням, щоб зібралися на залізничній станції о 7-ій год. ранку. Ще далеко перед визначеною годиною ціла кляса була на станції. За кілька хвилин по 7-ій прибув поїзд. Раді й усміхнені, посідали хлопці до вагона. Подорож була весела. За 10 хвилин перед 9-ою поїзд зупинивсь у Львові на станції Підзамче, і вчитель дав знак висідати.

Загальний вигляд середмістя Львова

На пероні чекав старший пан. Він привітався з учителем, всміхнувся до учнів, і всі разом вийшли на галасливу вулицю: мчалися авта, туркотіли кінні вози, сунули обережно по рейках трамваї. Учні йшли парами за вчителем і старшим паном, що мав бути для них провідником.

— Тепер ми знаходимося на Жовківському передмісті, де був колись старий княжий Львів, — сказав старший пан. — Місто було спочатку невелике, жило в ньому не більше як дві-три тисячі людей.

Перша будівля, на яку провідник звернув увагу хлопців, була церква.

— Це церква святого Онуфрія. У ній міститься тепер монастир отців Василіян. Збудовано її ще за княжих часів.

За хвилину хлопці побачили іншу церкву, і провідник сказав:

— Це — найстарша церква Львова, церква святого Миколая. Заснував її у XIII столітті князь Лев. Недалеко від неї стояв княжий замок.

Хлопці помітили, що вулиця, якою вони йшли, підіймалася поволі вгору. Зрештою, ще на Підзамчі вони побачили біля станції досить високу гору. На цю гору вони якраз тепер і виходили.

Учитель наказав усім сісти на лавках і сказав, що старший пан — це його колишній учитель, якого він дуже поважає.

— Він ваш провідник. Слухайте, що він вам розказуватиме!

Старший пан усміхнувся й почав:

— Оця гора, що на неї ми вийшли, зветься Високий замок. Назва походить від того, що тут український король Данило, засновник Львова, збудував оборонний замок, обведений мурами й частоколом. Недалеко звідси був другий замок, його називали „Низьким". Він стояв коло церкви святого Миколая. Ось тут бачимо невелику рівну площу. Це — подвір'я княжого замку. Перший замок був збудований з дерева, тож не був тривалий. На його місці збудовано пізніше, коли не стало наших князів, другий замок, з каменю. Але й з нього вже небагато залишилося: он там стоїть ще кусок кам'яної стіни, яку залишено на пам'ятку. В новіші часи на кінці площі висипано цей курган, і ми за хвилину на нього вийдемо.

Після цього пояснення всі пішли оглядати залишки колишнього замку та узбіччя гори. Гора була досить висока. На її схилах росли місцями дерева й кущі, а далі починалася вулиця, що спускалася кудись у долину. Колишній Високий замок став парком та місцем дозвілля.

Ратуш у Львові з вежею, на якій уранці Першого Листопада 1918 р. замаяв гордо український прапор на знак, що це давнє українське місто короля Данила й його сина Льва знову повернулося до Української Держави.

— Тепер, — сказав провідник, — підемо на курган.

Доріжка звивалася свердлом угору. Ще хлопці не пройшли й півдороги, як побачили ціле місто.

— Ось тут маєте, мов на долоні, майже цілий Львів! — сказав провідник. — Поки оглянете його докладніше, ознайомтеся з його загальним виглядом. Лежить він у долині річки Полтви, серед горбів і лісів. Неможливо вам звідси добре бачити варті уваги церкви й будинки, але гляньте на гору, що підіймається по той бік долини! Це гора святого Юра, а на ній виразно видно нашу славну катедру-собор, що панує над цілим містом і неначе говорить, що це старовинне місто — українська власність.

Далі провідник показував хлопцям по черзі вежі й бані, пояснюючи, які це будинки й церкви.

— Тепер, — сказав провідник, — поїдемо оглянути зблизька місто. Я замовив автобус, він уже чекає при вході до парку. Щоправда, цілого Львова оглянути не зможемо, бо він завеликий.

Коли автобус рушив з місця, всі поприсувались до вікон, щоб краще бачити. Коли з'їхали

крутими похилими вулицями вниз, з правої сторони показався великий будинок.

— Це дім Наукового Товариства ім. Шевченка, — пояснив провідник. — В ньому гарний музей і велика бібліотека. Є там теж кімнати для наукових працівників та заля засідань і нарад.

Трохи далі хлопці побачили якусь стародавню будівлю з грубими мурами.

— Це Порохова башта, — сказав провідник.

Старовинна порохівня

— Її збудовано в XV столітті, і в ній зберігався стрільний порох та інші воєнні матеріяли. Таких башт було сімнадцять. Ця вулиця називається „Підвалля", бо тут були оборонні мури міста, оточені ровом з водою. Мури розібрано в 1777 році, а на їх місці засаджено бульвари. Зосталася тільки ця башта.

Автобус покотився Личаківською вулицею, минув церкву святих Петра й Павла, повернув направо й зупинився перед великою брамою. За огорожею було видно багато намогильних пам'ятників.

— Це Личаківський цвинтар! — сказав старший пан. — Ось гляньте на цього пам'ятника!

— Я бачив його знімок у календарі! — закликав Грицько.

— І ми також! — підхопило кілька голосів.

То був камінний трираменний хрест, на який сперся засмучений ангел.

— Це могила Маркіяна Шашкевича, священика й дуже заслуженого поета, — пояснив провідник. — Його називають „Пробудником Галицької землі", бо він, як і Шевченко над Дніпром, своїми творами українською мовою пробудив національну свідомість українців Галичини.

— А чий це пам'ятник? — запитали хлопці, вказуючи на викуту в скелі постать робітника з молотом у руках.

— То могила Івана Франка, також славного письменника, що написав багато поезій, оповідань і повістей. Його „Лиса Микиту" ви напевно читали. Пригляньтесь до цих пам'ятників і помоліться за душі великих покійників!

Оглянувши пам'ятники та прочитавши написи на них, всі стали навколішки і помолились. За

Успенська або т. зв. „Волоська" Церква

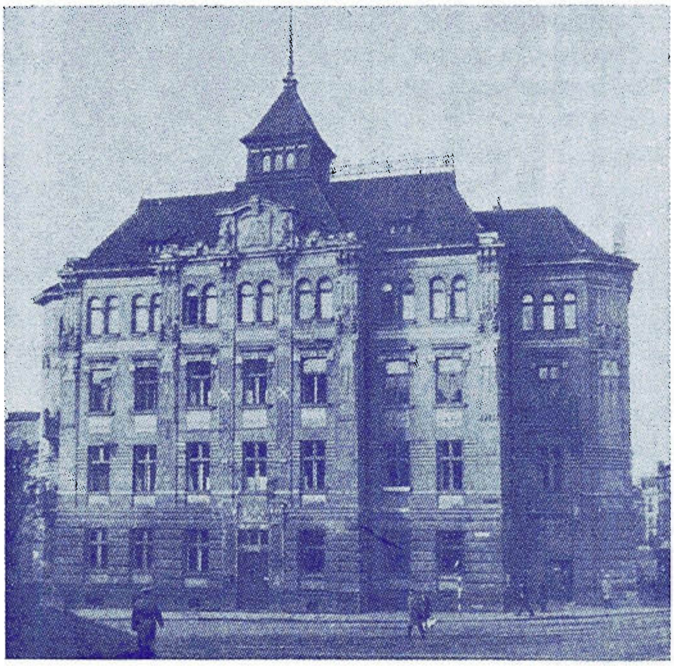
хвилину були вже в автобусі, вертаючись тою самою вулицею до середмістя.

— Тепер зупинимось у центрі міста, коло Успенської церкви. Її побудовано приблизно 400 років тому. Її називають частіше „Волоською", бо її уфундував волоський „господар", або по-нашому князь. Це найгарніша будова з тих давніх часів.

Зверніть особливу увагу на прегарну вежу й каплицю, що стоїть коло церкви!

Слухаючи цих пояснень, учні навіть не помітили, що автобус зупинився.

— Поки вступимо в церкву, треба розглянутись по околиці. Ось тут, напроти церкви, бачимо гарну й велику будову. Це забезпеченеве товариство „Дністер", в якому мешканці нашої землі забезпечують свої будинки та все майно від вогню. В цьому самому домі від сторони Підвалля приміщується на поверсі наш „Земельний Банк", а під ним крамниці. Побіч церкви, в цьому старовинному домі приміщується найстарше українське товариство, „Ставропігійське Братство". Воно ще в XVI і XVII століттях удержувало т. зв. Братську школу. З тієї школи вийшло багато визначних українських людей. Подібними до неї були славна Острозька Академія в Острозі на Волині та Могилянська Академія в Києві.

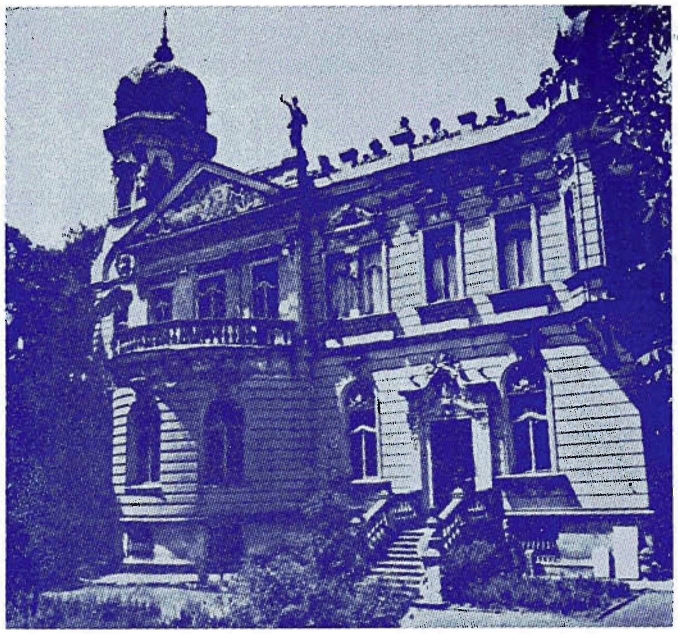

Будинок обезпеченевого Т-ва „Дністер"

Помолившись у церкві, учасники прогулянки перейшли на подвір'я, щоб побачити прегарну каплицю, що неначе притулилась до високої вежі. Всім дуже сподобались церква, каплиця і вежа коло них.

Хлопці вийшли парами на вулицю. На мурі вони побачили табличку з написом: „Вулиця Руська".

— Тут за часів королівської Польщі можна було жити українцям, які себе тоді ще називали „русинами", — пояснив провідник.

Український Національний Музей

Пройшовши кільканадцять кроків, хлопці побачили широку площу, серед якої стояв високий і широкий дім з вежею.

— Ця площа — ринок, — сказав старший пан, — а посередині стоїть ратуш, в якому урядує управа міста. На цій вежі в листопаді 1918 року повівав український прапор. Дім, коло якого ми зупинились — це „Просвіта", одно з найвизначніших наших товариств, яке стало наче матір'ю для багатьох українських організацій новіших часів. Про „Просвіту" розкаже вам ваш учитель вдома.

— У нашім селі є читальня „Просвіти", — відізвався один хлопець. — Такі читальні є скрізь по селах і містах.

— Мусимо ще оглянути докладніше ринок і добре придивитись до тих стародавніх домів, що стоять кругом нього. Ось славна „Чорна камениця", тут „дім Корняктів" — обидві будови з XVI століття. А погляньте на ті криниці, що стоять на всіх чотирьох рогах ринку! Чи не виглядають вони, мов пам'ятники?

Хлопці дивились на все з великим зацікавленням. Ідучи далі за старшим паном, зупинились коло іншої церкви. Вона була велика й мала гарні бані.

— Це Преображенська церква. Вона з усіх львівських церков наймолодша віком.

І ця церква хлопцям дуже сподобалась. Були там великі й гарні образи, а між ними „Мойсей", намальований славним малярем Устіяновичем.

Треба було знов сідати в автобус. Він об'їхав будинок театру і, не зупиняючись, покотився ши-

рокою вулицею, по середині якої тягнувся гарний бульвар.

— Це головна вулиця Львова, — сказав провідник. — Під нею пливе річка Полтва. Сто літ тому її замурували, і тепер вона пливе підземеллям.

По обох сторонах вулиці-бульвару стояли модерні будівлі. Хлопці оглядали їх через вікна автобуса, який їхав досить швидко. Коли він зупинився, хлопці побачили в городі невеликий, але гарний дім.

— Це Український Національний Музей, що його заснував митрополит Андрей Шептицький.

У музеї хлопці побачили багато полиць, ґабльот, а в них різні речі — стародавні книги, килими, одіж, навіть козацькі люльки. На стінах висіло багато старовинних образів-ікон, були теж новіші картини українських малярів. В одній кімнаті стояли чудові іконостаси, перенесені із тих церков, які через старість треба було розібрати.

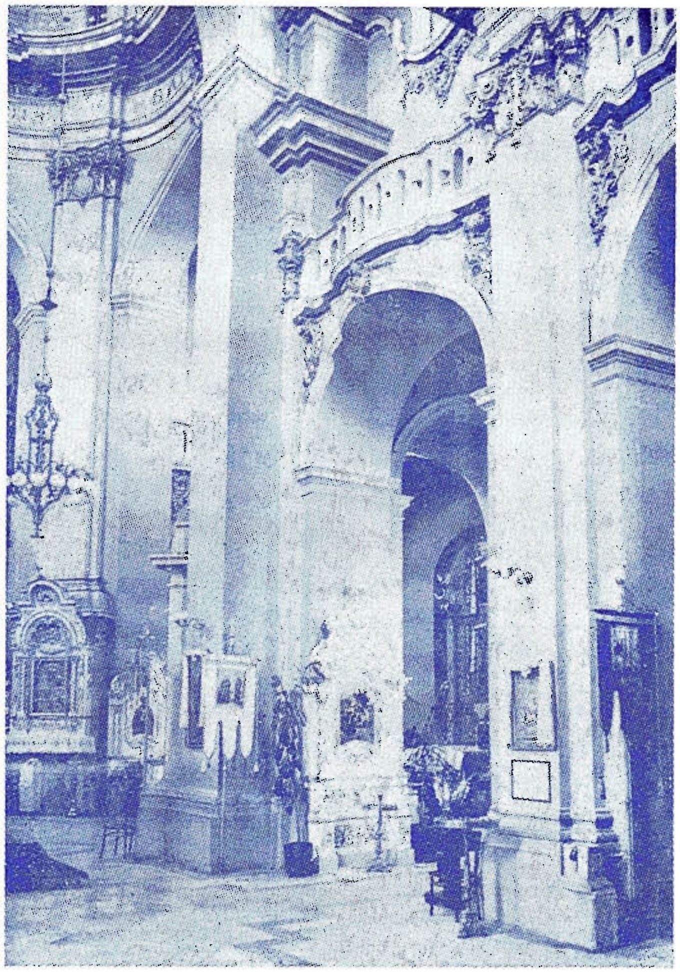
Потім провідник показав хлопцям з вікон автобуса „цитаделю”, будинок головної пошти, будинок Богословської Академії враз із церквою та будинок університету, біля якого в 1918 році відбувалися бої українського війська з поляками.

Минувши парк, автобус поїхав догори й зупинився на площі святого Юра. Всі вийшли і побачили перед собою собор святого Юра — той самий, що на нього недавно дивилися з Замкової гори.

Брамою в мурі вийшли на церковне подвір'я й зупинились біля митрополичої палати.

— За княжих часів, — говорив провідник, — тут, у лісі за містом, був монастир. Заснував його князь Василько або князь Лев. Коли дерев'яний будинок монастиря постарів, тут збудували церкву, а коли й вона постаріла, на її місці збудовано величавий з мистецькими оздобами собор, а біля нього митрополичий палац та інші будівлі. Собор св. Юра будувався 20 років і був закінчений в 1766 році. Біля нього міститься осередок Української Католицької Церкви в Західній Україні, яким керує відомий і шанований у цілім християнськім світі митрополит Андрей Шептицький.

Оглянувши знадвору катедру, прикраси на даху й будівлі, що оточують церкву, хлопці увійшли досередини. За хвилину розпочалося богослужен-

Деталь внутра собору св. Юра

ня. Хлопці молились і оглядали церкву всередині. По богослуженні провідник сказав:

— Ви побачили сьогодні тільки частину українського Львова. Щоб оглянути ввесь Львів, та ще й докладніше, треба бодай трьох днів. За 40 хвилин відійде ваш поїзд з Головної Станції. Будьте здорові й бажаю вам щасливо вернутись додому.

Учитель і учні ввічливо подякували провідникові.

Незабаром ціла кляса висідала з автобуса перед Головною Станцією, а за кілька хвилин хлопці вже сиділи у вагоні. Поїзд стояв у величезній під скляним дахом залі, збудованій із заліза. Паровіз свиснув, колеса застукали на рейках, і хлопці, повні вражень з чудової прогулянки, поїхали додому.

Юрій ТИС *Ілюстрації М. МИХАЛЕВИЧА*

ПИСАНКА

VI

Враз згадала Лада заворожених лицарів у підземеллі київських гір. Ждуть там, щоб хтось закликав їх до воєнного діла, до оборони рідної землі.

Лада збігла з мурів і, обминаючи юрби народу, попростувала за місто. В руці тримала обережно таємничу писанку.

— Як пробудити заворожених лицарів? — питала по дорозі людей. — Де вони сплять? Як їх знайти?

Нічого не довідалася. Одні не мали часу відповідати маленькій дівчинці, що ставила такі питання, інші нічого не знали, а ще інші сміялися з неї. Тільки одна старенька бабуня відповіла:

— Не знаю, доню, і ніхто не знає в місті. Але вони є, і їх треба знайти.

Лада почула нагло крики і гуркіт бою. Побігла ще раз на мури і побачила, як княжі лицарі кинулися на ворога, як сікли їх мечами, а ворог засипав їх стрілами так густо, що інколи ті стріли закривали небо. З ревом кинулися полчища чаклуна на княжі війська.

Лада дуже злякалася. Бачила, що лицарі не встоять і ворог наступатиме на місто. Вона кинула писанку на землю. Писанка розбилась, шкаралупа лежала тепер коло її ніг.

— Писанко, писанко, рятуй Київ, пробуди заворожених лицарів!

Раптом шматки шкаралупи рушилися, склались докупи, і писанка покотилася по дорозі. За нею побігла Лада. Писанка котилася вулицями, людям попід ноги і викотилася за місто. Котилася стежками, підскакувала на камінцях, пробігала поміж бур'янами, все нижче й нижче в яр. Вже минули другу гору. Ладині ноги втомились і покалічились, а писанка котилась далі й далі, аж зупинилась біля куща, що ріс під скелею.

Лада розгорнула віття й побачила у скелі широку щілину. Писанка покотилася туди, і Лада стрибнула за нею.

У довгому проході було темно. Але чим темніше ставало, тим сильніше світло виходило з писанки. Врешті вона засяла барвами, якими була розмальована так сильно і яскраво, що Лада бачила кожний камінець і кожну заглибину у скелі.

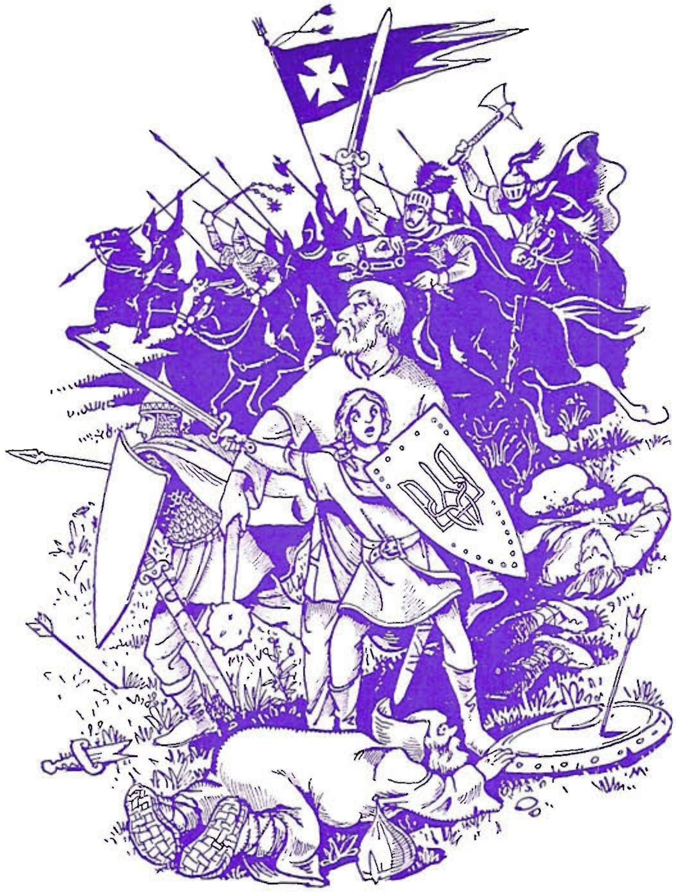
Прохід ставав щораз ширший, і нагло дівчинка опинилась у великій підземній залі-печері. Зі стін соталося дивне світло, і Лада побачила довгі кам'яні столи, а біля них на долівці сотні сплячих збройних лицарів. На лицарях блищала бойова зброя, а в руках тримали вони на поготівлі блискучі мечі. Біля лицарів дрімали із спущеними головами білогриві коні.

Писанка викотилася на середину залі і зупинилася.

Спершись на кам'яному столі, спочивав найкращий лицар, увесь у сталі, з великими срібними острогами, у пернатому блискучому шоломі, прикритий голубою киреєю.

Прокинься, лицарю! — прошепотіла Лада, торкнувши його злегка рукою. — Рятуй нашу батьківщину!

І враз задзвеніло довкола залізо, зірвалися лицарі, кинулись до коней. Найстарший з них, отой, що спав біля стола, підняв Ладу з землі й посадив на свого коня. Писанка покотилася перед ними. Лицарі рушили учвал вирубаним у скелі проходом.

Ще хвилина –- і вони виїхали в поле. Там ішов бій. Оточені ворогами княжі воїни відбивалися останками сил. Лада побачила між ними Великого Князя. Схвильовано шукала очима Андрійка і — знайшла. Пізнала його непокірну чупринку. Його малий меч рубав направо й наліво. Билися завзято, проте кожний міг помітити, що княжим лицарям приходить кінець.

Воєвода пробуджених лицарів допоміг Ладі зістрибнути з коня й підніс угору меча.

— За вітчизну! — крикнув до своїх, і вони кинулися вперед.

Під ударами княжих воїнів ворог подався назад. Великий Князь із своїми дружинниками оточив шатро „царя царів", і чаклун не вспів навіть добути меча, не мав часу сісти на коня. Одним ударом меча Великий Князь зняв йому голову з плечей.

Княжі лицарі стиснули ворога з обох боків, і полчища наїзників розбіглися по полю. А коли поширилась вістка, що чаклун не живе, то наче яка полуда-омана спала їм з очей. Вони зупинились і почали збиратись у гурти залежно від того, з якої поневоленої країни хто походив. Останній спротив ставила ще сторожа чаклуна, але самі його вояки розгромили її дорешти. Люди з княжих земель зібралися під стягами Великого Князя.

Поневолені народи, визволені тепер від оманливих чар, раділи несподіваною свободою. Настало велике свято перемоги.

До всіх цих подій здалеку приглядалася дівчинка Лада. Вона виконала своє завдання і могла тепер спокійно вернутися до своєї сім'ї. Але, коли готувалася відійти, побачила коло своїх стіп чудесну писанку. Підняла її обережно, загорнула в листок соняшника і поклала у торбинку. Вона знала, що писанка втратила свою чудодійну силу, стала звичайною крихкою писанкою, яких багато є в Україні.

— А де поділися закляті лицарі? — спитала писанку, помітивши, що вони кудись зникли.

Писанка мовчала. Що ж, звичайна київська писанка. Зате обізвалися польові дзвіночки:

— Не питай писанки, Ладочко! Питай Золотого Соняшника. Він тужить за сонцем, обертає до нього голову й усе бачить.

Золотий Соняшник устряв у розмову:

— Заховалися знов у своє підземелля ті лицарі, мужі відважні, на зріст високі, лицем красні! Ждуть, аж знову колись прийде на них бойова потреба. Сплять і дожидають.

У Лади навернулися на очі сльози. Так дуже хотіла попрощатися з ними! Пішла поволі в напрямі до міста, бо туди вела її дорога додому.

А в місті вже її шукали. Сам княженко гасав конем вулицями столиці і, коли здалеку побачив малу постать дівчинки, аж закричав з радости.

На другий день відбувся на княжому дворі гучний бенкет. По одному боці стола сидів дідуньо Остап. Він теж брав участь у вчорашньому бою, як умів і як міг. Лада була пишно одягнена, мала на собі золоті намиста і чільце з самоцвітами. Мистці і скоморохи співали пісень та грали на гуслях і арфах. Після м'ясива подавали до столу мигдалеві торти, креми з битої сметани й інші ласощі. Усі, хто був у залі, оглядали незвичайну писанку, що красувалася у срібній чаші по середині стола..

А після того підвівся Великий Князь, розгорнув пергамен з печатями і прочитав, що його наслідником має стати княженко Андрій. Коли скінчив, знадвору почувся клекіт степового Орла. Він передавав привіт від звірів Ладиної батьківщини.

За кілька років, коли Андрійко став Великим Князем, відбулося гучне весілля на княжому дворі. Лада сиділа побіч нього на золотому престолі, а на голові мала корону Великої Княгині. Біля них сиділи дідуньо й бабуня, дід Остап та княжі дорадники і бояри. Усі раділи і святкували щасливу подію. Народ вітав своїх володарів, бо знав, що рід їх красен і надходять щасливі часи для всіх. Писанка зберігалась у княжій скарбниці. Всі жили довго і щасливо.

Пояснення-словничок: **віття** — галузки (twig, branches); **щілина** — отвір, відтулина (chink, crevice, cleft); **сотатися** — пробиватися, проникати (to pierce, to break trough, to penetrate); **керея** — накидка без рукавів (mantle, cloak); **стяг** — військове знамено, прапор (banner, flag, standard); **устряти** — втрутитися, вмішатися, долучитися (to meddle); **гасати** — скакати, гнатися (to skip, jump, hop); **намисто** — прикраса на шию (neclace); **чільце** — прикраса на жіноче волосся (diadem); **самоцвіт** — дорогоцінний камінь (gem, precious stone); **скоморох** — весельчак, актор і співак у давніх часах (jester, clown, entertainer); **гуслі** або **гусла** — старовинний струнний інструмент (psalter, zithern).

Роман ЗАВАДОВИЧ

ОБЛЕТІЛО ВЖЕ ЛИСТЯ З БЕРІЗ...

Облетіло вже листя з беріз,
Час настав буревіїв, негоди,
Вітер осінь холодну приніс,
Посумніло обличчя природи.

Та на сум не пора і не час
Нам, веселі хлоп'ята, дівчата —
Співом збудимо ліс ми не раз,
Як гриби помандруєм збирати.

Незабаром прилине й зима,
Поле снігом укриє лапатим,
І природа, глуха та німа,
В біле ліжко положиться спати.

Хоч мороз льодові образки
Намалює на вікнах хатини,
Ми зі сміхом добудем санки
І з гори крізь замети полинем.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: Петро ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

По узліссі між беріз
Ґномик в'язку пруття ніс.

А назустріч сіра хмара
Ліс рясним дощем полляла.

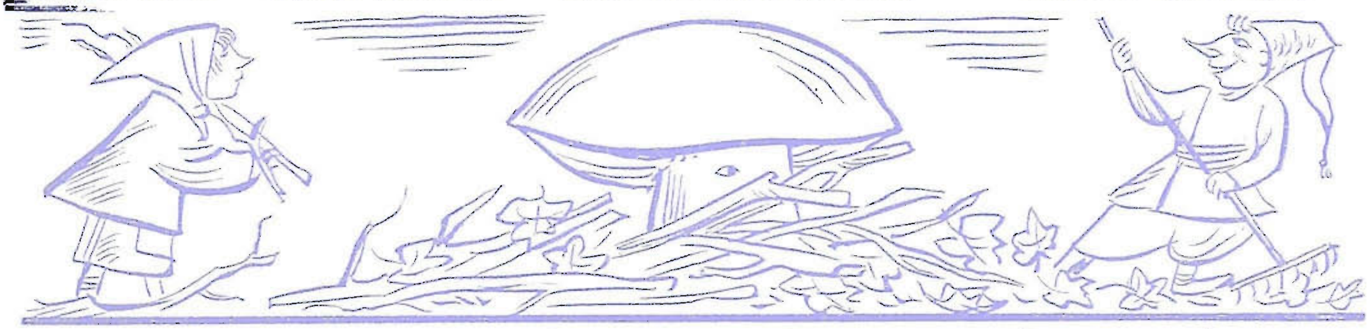
Де сховатись? — Ґномик глип —
На галяві виріс гриб.

Капелюх, мов парасоль —
Просить ґном: — Пусти! Дозволь!

Каже гриб: — Ходи, небоже,
Може ти й мені поможеш.

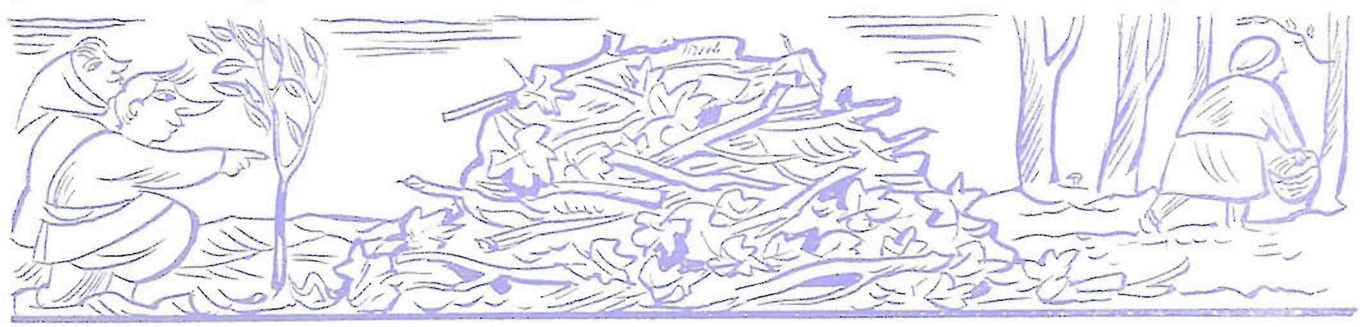
Під широким капелюхом
Затишно було і сухо.

А на другий день наш ґномик
Гріб листочки без утоми.

Працьовита Гоца Драла,
Як уміла, помагала.

Купку прутиків наклали,
Від людей гриба сховали.

А на третій день з села
Хвеська з кошиком прийшла.

Хоч і хитра страх була,
То гриба тут не знайшла.

Раді Гоца й ґном: грибка
Врятували від горшка.

ШКОЛА ім. Т. ШЕВЧЕНКА В ЕТОБІКО ВШАНОВУЄ ЛЕСЮ УКРАЇНКУ

Тарас Остап'юк і Христя Малащук пишуть: Дорога „Веселко"! В числі 7-8 журналу за липень-серпень ц. р. ти запитуєш, як наша 6-та кляса Рідної Школи ім. Т. Шевченка в Етобіко, Канада, відзначила століття Лесі Українки.

Одної суботи наша вчителька Орися Перун, що навчає також в англійській школі, студіює в Торонтському університеті й є виховательскою в СУМ'і, принесла до кляси з шкільної бібліотеки життєпис і твори Лесі Українки в десяти томах. Лекція була дуже цікава. Всі ми дістали завдання вишукати в читанках, журналах і газетах матеріяли про Лесю Українку. Завдання було нелегке, але ми зібрали кілька зошитів цих матеріялів і цікавіші з них наклеїли на картони та почепили на стіну в шкільній залі коло „Кутика Т. Шевченка". Володимир Блаженко намалював портрет поетки й написав великими літерами гасло „Борись і здобувай Батьківщину", що його вживають на сумівських таборах. Христя Малащук намалювала поетку восьмирічною дівчинкою і переписала вірш „Мама", інші діти опрацювали життєпис поетки та уклали вірші про неї й прикрасили їх власними малюнками. Під час батьківських сходин присутні оглядали наші праці. Ми вивчили кілька віршів і пісень для вшанування Лесі Українки. Їздили до Торонто на виставу „Лісової пісні" й „Бояриніˮ.

Наше знання про Лесю Українку ми доповнили в сумівському таборі на оселі „Веселка", що тривав три тижні.

Цього року в нашій школі зорганізувався Гурток Юних Книголюбів. На вакації отримали ми книжки за добрі поступи в науці. Головою Гуртка є наш старший товариш з Курсів Українознавства Левко Стельмах.

Цього року наша школа святкуватиме своє десятиріччя.

Відповідь Редакції: Дорогі Тарасе й Христю! Дякуємо за гарний звіт із святкувань століття Лесі Українки. Бажаємо Вам успіхів у Вашій шкільній праці і відзначенні десятиріччя існування Вашої школи.

ЗАКІНЧЕННЯ П'ЄСКИ „ДІД МОРОЗ" І ПРОДОВЖЕННЯ „ЗАЙЧИКА ПОБІГАЙЧИКА" БУДУТЬ ВМІЩЕНІ У ГРУДНЕВОМУ Ч. „ВЕСЕЛКИ".

„МАМА, МАМА — ГАРНЕ СЛОВО..."

Хто з дітей не любить своєї матусі? Котра матуся не любить над усе своєї дитини? Про цю взаємну любов вийшла стараннями Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ) збірка віршів відомої письменниці й поетки для дітей та співробітниці „Веселки" Катерини ПЕРЕЛІСНОЇ п. н. „МОЇЙ МАТУСІ" з ілюстраціями й обкладинкою роботи Ніни Мриц. У віршах К. Перелісної діти вдячні своїм матусям за їхню любов, ніжність, посвяту й опіку над ними. З любови й вдячности за піклування діти збирають мамам квіти, деклямують їм вірші з нагоди іменин і Свята Матері, помагають у хатній роботі, опікуються хворою мамою, вміють оцінити материнський труд. Діти вдячні матерям за те, що навчають їх рідної мови й звичаю та вирощують їх на добрих українців.

Вірші читаються легко, і навіть малята без труду вивчать їх напам'ять. Яка велика приємність буде для матусі, коли її улюблена дитина на привітання продеклямує їй віршик або прокаже його на святі в День Матері! Тому придбайте цю збірку й врадуйте свою матусю.

Ціна 1 дол. Замовляти: Mrs. K. Perelisna, 749 Centre Street, Trenton, N.J. 08611, U.S.A.

В.Б.

„ПОСЛУХАЙТЕ, ДІТИ..." — ДОВГОГРАЙНА ПЛАТІВКА

Бачите цей малюнок веселої громадки дітей та іграшок? Вони зібралися, щоб заграти нову платівку „Послухайте, діти...", що саме вийшла заходами 82-го Відділу Союзу Українок Америки на Бронксі, Н.Й. Цей малюнок виконала Ніна Мриц, і він прикрашує картонову сорочинку, в яку одягнулася платівка.

Платівку уклала письменниця Леся Храплива. Вона є й заповідачем програми, яку виконують спіль-

но дорослі й діти. Мистецьке начитання деяких казок і віршів виконує поетка й письменниця Діма, дещо читає Леся Храплива, колисанку співає солістка Ізабелла Фоменко, музичний супровід веде піяністка Євгенія Чапельська, але головними виконавцями є діти Музичного Садочка в Ню Йорку під керівництвом п-ні Галини Мірошниченко. Вони деклямують, співають,

Дитячий ансамбль Музичного Садочка з учителькою п-ні Галиною Мірошниченко. Стоять зліва: А. Кобаса, Д. Ґенза, А. Прятка, Л. Городинська, О. Ґенза, Л. Семущак, Дз. Кобаса, Б. Прятка. Сидять: Р. Титла, В. Яремчук.

виконують гри й забави, навіть вивели мініятюрну дитячу оперу композитора Миколи Фоменка „Листоноша", декілька арій з дитячої опери Миколи Лисенка „Коза Дереза", а також композиції Василя Барвінського й Івана Недільського. У платівці використано твори: І. Багряного, Н. Бурик, Діми, В. Дубини, Р. Завадовича, В. Островського, К. Перелісної, М. Петрова, М. Підгірянки, Л. Полтави, І. Савицької, Л. Храпливої, Г. Чорнобицької.

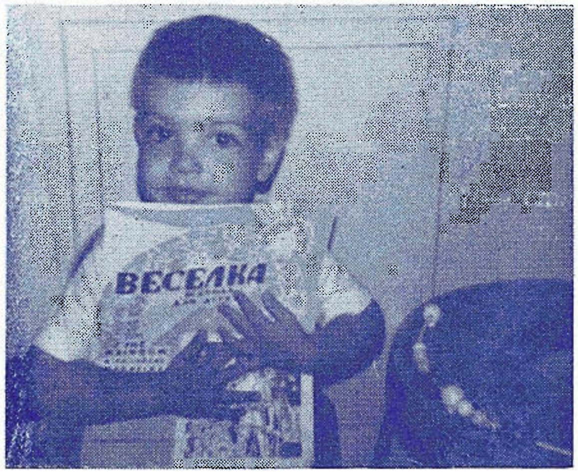
Програма платівки укладена так, що зображує день садочкових дітей. Діти встають, чепуряться, моляться, снідають, ідуть до садочка, відбувають свої зайняття, вертаються додому, зустрічаються з батьками. Врешті після повного труду й вражень дня й вечірньої молитви укладає їх до сну колисанка „Ой, ходить сон коло вікон" у прекрасному виконанні Ізабелли Фоменко.

Хто з вас ще не має цієї платівки, хай собі її придбає. Ціна її 5.00 долярів, пересилка 50 центів. Замовляти:

Mrs. Iwanna Klym, 2082 Vyse Ave., Bronx, N.Y. 10460.

В. Б.

СЕРДЕЧНІ ДРУЗІ

Хоч Юрчик Д я к у н ч а к з Лонґейлу коло Монтреалю (Канада) має щойно два рочки, він так подружився з „Веселкою", що аж пригорнув до себе. Юрчик ще не вміє читати, зате залюбки оглядає малюнки. Він пізнає песика „гав", котика „м'яв", коника „і-га-га", авто, літака поїзд. Деколи так захоплюється журналом, що аж „заоглядає" його на шматки.

Славно, Юрчику! Рости на потіху своїм батькам і будь пильним читачем „Веселки"!

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

ОСІНЬ

Вже листочки пожовтіли,
В вирій пташки відлетіли,
А ведмедик бурошкірий
Вже до сну спішить.

Вивірочка поспішає
І горішки все збирає,
Бо на зиму треба мати,
Щоб не голодати.

А ви, друзі, добре знайте
І на зиму вже придбайте
Кожушок та рукавички
Й гарні теплі черевички.

Леся Оля К о з а к,
3 кл. Рідної Школи, Торонто

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ

Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ

Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН-СІЧОВИЙ СТРІЛЕЦЬ
ІСТОРИЧНА КАЗКА

BOHDAN-SICHOVY STRILETS
UKRAINIAN TALE

РОЗДІЛ IV: УПОПЕРЕК БОЙОВОГО ФРОНТУ

CHAPTER IV: ACROSS THE BATTLEFRONT

На другий день зранку Богдан, стрілець-хорунжий і хлопці пішли з санчатами в ліс.

Next morning, Bohdan, the sergeant and the other men took a sled and went into the forest.

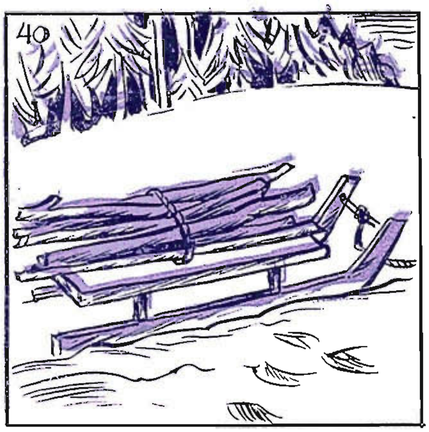
У лісі на галяві була стрілецька застава.

In the clearing they came upon a Riflemen's outpost.

Хорунжий крикнув гасло: „Дніпро", і чотири постаті вступили в заставу.

The sergeant called out the watchword "Dnipro", and the four men entered the outpost.

За півгодини на санках лежала в'язка сухого ломаччя.

In half an hour a bunch of dry twigs were loaded atop the sled.

— А тепер найважливіше! — сказав Богдан і в одній ломаці висвердлив глибоку дірку.

"Now for the most important part," said Bohdan as he made a deep hole in one of the twigs.

— Пам'ятайте: в цю дірку я вкладу записку і заткаю її сучком, — додав Богдан.

"Remember, I'll place a note in this hole and plug it with a knot," explained Bohdan.

(Продовження буде)

(To be continued)